

MELEK GÜREL

Gayrimüslimlerle bir arada yaşırdık, öyle ki komşu komşunun çamaşırını bile toplardı kirlenmesin diye.

Bu çalışmamızda mahalle sakinlerinden Melek Gürel ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Samatya'ya dair hatıralarını kendisinden dinleyelim.

“Eskiden bu bölgede çok güzel komşuluk ilişkileri vardı. Gayrimüslimlerle bir arada yaşırdık. Öyle ki komşu komşunun çamaşırını bile toplardı kirlenmesin diye. Anahtarlar kapıların üzerinde dururdu. Biz bir aile apartmanında otururduk. Civarımızdaki herkes de Arnavut'tu. ‘Ah more, hade bre’ sesleri sık duyulurdu. Sahile giderdik. Yüzmeyi Samatya’da öğrendim. Mermer fabrikasının karşısında bir taş vardı oradan denize girerdik. Karışan eden olmazdı, çok rahattık. Hele kız kardeşimizi eve zor sokardık.”

“Semtın meyhaneleri meşhurdur, onların arasında koşar dururduk bazen yardımcı olurduk bir şeyleri taşımaya. Başımıza hiçbir zaman kötü bir şey gelmedi. Balıkçıların olduğu bir sokaktı, sokağın en başında mangal yakılırdı o mangal kapıdan kapıya bütün sokağı gezerdi balıklar pişirilirdi. Çok güzel yemekler pişirilirdi. Herkes birbirine yemek götürür getirirdi. Hıdırellezde ise gece ateş yakılır herkes ateşin üstünden atlar sabah sahile gidilip yeşillik toplanırdı. Eve gelince de muhakkak haşlanmış yumurta yenir süt içilirdi. Dilekler varsa gül ağacına asılırdı. Yürüyerek gezmeyi çok severdik. Her pazar Burgazada'ya giderdik, Menekşe Plajı'na giderdik. Gençken Beyoğlu'na çıkardık, alışveriş için Nişantaşı'na çıkardık. Keyifli geçti ömrümüz.”

MERT NAR AKBIYIK

Mahallede hep müzik olurdu, mevlit okutulurdu.

Bu çalışmamızda müzisyen Mert Nar Akbıyık ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Hikayesini ve hatıralarını kendisinden dinleyelim.

“Akbıyık Camii'nin yakınında doğdum. Çocukluğum bir dönem Fındıkzade'de bir dönem de dedemin yanında Gümüşsuyu'nda geçti. Baba tarafından bütün sülalem müzisyendir yedi göbek. Babamlar Selanik'ten gelmiş, Selanik'te Zübeyde Hanım'ın komşularıymış. Akbıyık'ta esnaflar, eski İstanbullular otururdu, hamamcılar vardı. Ahırkapı'da romanlar otururdu.”

“Mahallede hep müzik olurdu, mevlit okutulurdu. Yusuf Gebzeli, Hüseyin Sebilci'nin talebesi Kanuni İbrahim Peker, İsmail Biçer, Hafız Murat, Celaledin Şensoy Halil Necipoğlu, Kadir Konyalı mevlit

okumaya gelirlerdi. Mevrit yazın sokakta kışın evde olurdu. Dervişler de vardı burada. Nakşi, Kadiri-Rufai... Cenazelere, çocuk sünnetine, adaklara, şükürlere mevrit okunurdu. Mevrit okutacak kişi mahallenin yetkilisine söyler o da mevlidi organize ederdi. Etli tavuklu pilav, aşure ikram edilirdi. Mevrit okuyanlara zarf içinde mangır takdim edilirdi. Cenaze olduğu zaman cenazenin başında sabaha kadar beklenir dualar zikirler okunurdu. Güzellikle anılırdı, komşular cenaze sahibine yemek getirirdi helvalar pişerdi.”

“Mahallede Cankurtaran sahasında, Cevri Kalfa İlkokulu’nda hep top oynardık. Mahalle kulüpleri çok aktifti o zaman. Her mahallenin kulübü vardı, büyük rekabet ve çekişme vardı. Turnuvalar vardı. Otel yoktu o zamanlar, meskendi buralar.”

“Erol Taş’ın kahvesi ve evi oradaydı. Ünlüler figüranlar hep gelirdi, görürdük. Çok film de çevrildi burada. Müzisyenlerin de kahvesi vardı tabii ama daha çok Beyoğlu’na çıkardı müzisyenler. Parmakkapı’da müzisyenler kahvesi vardı takım elbiselerle beklerlerdi. Kahvedeki telefonun çalmasını, iş gelmesini beklerlerdi. Sendikası vardı müzisyenlerin o zaman. İş bölünmezdi hakka riayet edilirdi. Müzisyenlerin kendi arasında jargonu vardı.”

“İğneciler vardı, İğneci Gülseren, İğneci Şevki... Tansiyona bakılır, iğneler yapılırdı doktor gibilerdi. Antepli parmaksız Cemal vardı lahmacun satardı, Turşucu vardı, çeşit çeşit turşu satardı. Naneci vardı nane şekeri satardı içinden niyet çıkardı, kendi de ezberden niyet okurdu. Güzeldi o zaman seyyar satıcılar, balıkçılar vardı mahalle mahalle gezerdi.”

“Hıdırellez’de ateş yakılırdı. Dualar edilir üstünden atlanır dilek dikilirdi. İçki içilmezdi. Sabahında sahile gidip dilediği şeyin taşlardan maketini yaparlardı. Mesela taştan ev, araba yapılırdı. Bayramda hemen giyinilir namaza gidilirdi. Kurban olduğunda hemen mahallede kesilir, ciğerleri pişirilirdi. Çok harçlık topladım o zamanlar.”

“Barbaros evleri vardı, onlar yıkıldı yerine otel yapıldı. Barbaros Hayrettin Paşa’nın, leventleri için yaptırdığı ahşap sıra evler vardı. Türbeler yıkılmış, evler yanmış itfaiyeciler gelmiş korkup kaçmış o zamanlar evliyalari görmüşler. “

ORHAN AKYÜZ

1980’den önce Cüdi Meydanı’nda bayram şenlikleri yapılırdı.

Bu çalışmamızda Orhan Akyüz ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Karadeniz İmren Lokantası’nın sahibi Akyüz, 1952 yılında Rize’de doğmuş. 41 yıldır Kadırğa’daki restoranını işletiyor. Hikayesini ve deneyimlerini kendisinden dinleyelim.

“Beykoz’da yaşıyorum, 41 yıldır Kadırğa’dayım. Gençliğim ve çocukluğum Rize’de geçti. Buraya 1982 senesinde geldim. Eskiden burada bütün esnaf birbirini tanır ve şakalaşırdı. Samimiyet vardı. Kadırğa’nın kendine ait bir kültürü vardır. Şimdilerde burada yaşayanların %90’ı yabancıdır. 1995’den itibaren buralar değişmeye başladı. Herkes birbirine sahip çıkardı, kimsenin aç kalması söz konusu bile olamazdı.”

“Kadırğa Spor kulübü sayesinde hala bazı gelenekler yaşatılıyor, mesela bugünlerde bu mahalleden birisi vefat etse bütün masraflar belediye tarafından karşılanır. Şimdi meskenler otele ve aparta dönüştü. Burası sit alanı olduğu için buralar yıkılsa bile aynısı yapılmak zorunda. Burada hala gün yüzüne çıkarılmamış eserler vardır. Yerin altında tarih yatıyor. Burada bir camii var mesela yıllardır restorasyonu yapılır ama

mineresi gözükmez, nerede olduğu bilinmez. Mesela Küçük Ayasofya viraneydi. Ama belediye sayesinde oralar ferahladı ve yenilendi.”

“Havuzlu Kahve ve Erciyes Kahvehane vardı, herkes orada vakit geçirirdi. Hele haftasonları sandalye bulunmazdı. Gurbetçiler de burada kalırdı. Biz aramızda sözlü haberleşirdik, bu dükkana uzun bir süre telefon almadık.” “1980 senesi öncesinde yazlık sinemalar vardı, meydanda onlar gösterilirdi. Eminönü ilçeyken partilerin ilçe binaları buradaydı, dolayısıyla her görüşten insan ve siyasetçi burada vakit geçirirdi. 1980’den önce Cüdi Meydanı’nda bayram şenlikleri yapılırdı. Futbolcular da burada vakit geçirirlerdi. Kadırga Parkı’nda top oynarlardı, hala aktiftir Kadırga Spor Kulübü.”

SABRİ SELİM

Eskiden sosyalleşerek bilgiye erişilebiliyordu.

Bu çalışmamızda Sabri Selim bey ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1946 yılında Malatya’da doğan Sabri Selim bey, 1987 yılında Arasta Çarşısı’nda dükkanını açmış. Deneyimlerini ve hikayesini Sabri beyden dinleyelim.

“Şu anda Avcılarda yaşıyorum ama eskiden beri burada çalışıyorum. Önceden Nuruosmaniye’de halı dükkanında tezgahtar olarak çalışırdım. Daha sonra kendi dükkanımı açmak, kendim egemen olmak istedim. 1987 yılında burayı açtım. 1973 senesinden 2022’ye kadar Kocamustafapaşa mahallesinde vakit geçirdim. Kumkapıdan Fatih’e 1973 senesinde taşındım. Genelde dükkandayım, işe gidip geliyordum hep.”

“Burası küçük bir çarşıdır. Çarşıda herkes birbirini tanır. Esnaf ile ilişkimiz güzel, burada bir aile gibiyiz. Birbirimizle her şeyi konuşuruz, selamlaşırız, şakalaşırız. Mahallede pek kimseyi tanımam birkaç kişiyi tanırım yalnızca. Eskiden çok hatır, sevgi, saygı, büyüğe hürmet küçüğe sevgi vardı. Şimdi her şey çok değişti. Maneviyat çok güçlüydü benim çocukluğumda.”

“Ben 1961 senesinde buraya geldiğim zaman trafiği ele alırsak 10 dakikada bir araba geçerd. İstanbul’un nüfusu bir buçuk milyonu. Suriçinin dışında şehir gelişmemişti zaten. Kocamustafapaşa’da otobüs durağı yoktu, tarlaydı her yer. Sonra her taraf doldu. Metrolar oluştu, çok kalabalıklaştı şehir.”

“Eskiden kahvehaneler çoktu, herkes oraya giderdi sosyalleşmek için. Şimdi de bu kültür devam ediyor ama azaldı. Ben İstanbul’a geldiğim zaman telefona ulaşım çok zordu. Köye telefon etmek için Büyük Postane’ye giderdik bizi kaydederdiler, cuma günü gelin konuşun derlerdi. Sosyalleşerek bilgiye erişilebiliyordu. Eskiden yazlık ve kışlık sinemalar vardı. Çok güzel bir ortamdı fakat günümüzde ne yazık ki bu kayboldu. Yenikapı sahilinde birkaç sinema vardı. Arı sineması, İncirli sineması ve Hazar Tiyatrosu vardı. Buradan ziyade, Taksim, Nişantaşı tarafında sinemalar ve tiyatrolar vardı. Ayasofya, Ayairini’de klasik müzik konserleri olurdu. Cankurtaran’da Hıdırellez günleri olurdu.”

ULAŞ ÜNÜVAR

Eskiden Güllhane’de konserler, Kadırga’da Hıdırellez kutlamaları olurdu.

Bu çalışmamızda Ulaş Ünivar ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Ulaş Ünüvar, 1986

yılında Sultanahmet'te doğmuş ve büyümüş. Hala da burada yaşıyor ve Çiğdem Pastanesi'ni işletiyor. Sultanahmet'e dair hatırladıklarını kendisinden dinleyelim.

“1986'dan beri Sultanahmet'teyim ve en çok Alemdar Mahallesi'nde vakit geçirdim. Burası ben dört yaşındayken bir buçuk kilometre öteden yürüyerek gelebildiğim bir yerdi.

Şimdi on yaşındaki çocuğu bile bırakamazsınız. Önceden herkes birbirini tanırdı. Şu anda sadece iki esnaf kaldık burada. Biri biz diğeri de Pudding Shop'tur. Biz mahalle kültürü olan içinde işte turşucuların salıncakların geçtiği bir mahallede büyüdük. Herkesin birbirini tanıdığı, yardımlaştığı bir mahalleydi. Ayrımcılıkların olmadığı bir komşuluk ilişkilerimiz vardı. Yan komşumuz Ermeni'ydi. Üst komşumuz Aleviydi. Kimse kimseye karışmazdı. 1996'ya kadar bu şekilde sürdü diyebilirim.”

“Burada eski esnaf ilişkisi kalmadı. Burada en büyük sıkıntı büyük esnafların olmaması. Eskiden bu sıra boyu yorgancılar vardı. Hepsi gitti çünkü her şey daha turistik her şey gelmeye başladı. Buralar ben çocukken de turistik bir bölge olduğu için o zamanlarda da parklar yoktu. Biz parka gitmek için Kadirga'ya inerdik. Değişen şeylerden biri de her yerin otel olmasıdır.”

“Aslında burada Sultanahmet meydanı dediğimiz dikili taşların olduğu yer, çok büyük bir hipodrom ve ortaya çıkarılmıyor. Şu anda üzerinde Milli Eğitim Müdürlüğü var, altında kalıntıları inip görebiliyorsunuz. İçinde kilise bile var yani. Kalıntılar var ama ortaya hiçbir zaman çıkarılmıyor. Büyük sıkıntılar var.” “Eskiden Gülhane'de konserler olurdu. Kadirga'da Hıdırellez kutlamaları olurdu. Orkestraları vardı. Hoş bir görsel şölen oluyordu ama yedi yıl önce iptal edildi.”

BOYACI KEMAL

Bayramlar coşkuyla geçer, herkes elde ne var ne yoksa paylaşırdı.

Bu çalışmamızda boyacı Kemal bey ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1955 yılında Makedonya'da doğan, Kemal bey 1958 yılında İstanbul'a gelmiş. Hatıralarını kendisinden dinleyelim.

“Eskiden matbaacıydım ben. Eskiden bütün gazeteler Cağaloğlu'nun orada basılırdı, ben de orada matbaacıydım. Dolayısıyla ben de buraya gelir giderdim. Şimdi boyacılık yapıyorum. Çocukluğum çok güzeldi. Çelik-çomak oynardık ve topaç çevirirdik. Şimdiki gibi oyuncak sektörü yoktu. On bir yaşına kadar Esenler'de büyüdüm. Okula on iki yaşından sonra gidemedim çünkü vasıta yoktu okula gidecek. Sonra ben de o yaşlarda matbaacılığa başladım. On altıncı yaşına kadar çok iyi İngilizce konuşmayı öğrendim. Hatta bu sayede belirli dönemlerde çeşitli ülkelerde yaşadım. Matbaacılıktan boya ve dericiliğe geçme sebebim de matbaacılıkta hep içeriye kapanıp çalışmak zorunda kalıyordun, şimdi ise dükkanımın olduğu yer daha ferah ve sektör artık buraya evrildi.”

“Eski komşuluk ilişkilerini şimdilerde bulmak mümkün değil, eskiden bir mahalle demek bir aile demekti. Burada bir şey pişerse komşuya da giderdi. Şimdi böyle şeylerin hiçbiri yok. Şehir planı da yıllar içerisinde çok değişti tabii. Şimdi kalabalıktan yollarda yürüyemiyoruz. Burada bir çeşme vardı eskiden artık yok. Neredeyse bütün tarihi mekanların üzerine yapılar yapıldı. Eskiden yalnızca Fatih olarak değil İstanbul çok güzeldi. Bayramlar coşkuyla geçer, herkes elde ne var ne yoksa paylaşırdı.”

MANOLYA HANIM

Buraya gelen insanların yüzde sekseni turist olduğu için hamam kültürünü tanıyor ve geçmişe şahitlik ediyor.

Bu çalışmamızda Manolya hanım ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Manolya hanım Üsküdar’da doğmuş ve Çemberlitaş Hamamı’nda çalışıyor. İş sebebiyle yaşamının büyük bir kısmını Fatih’te geçiren Manolya hanımın anılarını kendisinden dinleyelim.

“Anne, baba, babaanne, dede... ailecek Üsküdar’da doğduk ve büyüydük. Biz kese-köpük işlemine “natır” deriz, anneannemin otuz beş sene önce babaannemin de yirmi sene önce mesleği, Çemberlitaş Hamamı’nda natırcılıktı. Dolayısıyla benim küçüklüğüm bu hamamda geçti. Okula gittiğim süreçte burada yarı zamanlı olarak resepsiyonda çalışırdım. Şimdi ise burada halkla ilişkiler müdürü olarak devam ediyorum.”

“Eskiden burası çok kalabalıktı, kadınlar hamamına çok dar bir geçiş vardı. Yanlış hatırlamıyorsam kadınlar bölümü 2018 senesinde restore edildi. Böylelikle daha büyük bir alan oluşturuldu ama hiçbir şeye dokunulmadan her şey aynı bırakıldı. Küçüklüğümde de sürekli burada olduğum için akşama kadar yıkanırdım. Tabii turistler o zamanlar benim için çok ilgi çekiciydi, onlarla hep ingilizce konuşmaya çalışırdım.”

“Esnaflık ilişkilerimizde de hep saygı ve sevgi çerçevesinde bir komşuluğumuz oldu. Bir şey

olduğu zaman hep bir dayanışma içindeyizdir, birbirimize yardım ederiz. Çemberlitaş’ın işletmecileri yıllardır aynı. Etrafımızdaki esnaflar değişti, eskiden komşuluk ilişkileri daha güzeldi tabii. Sosyalleşmek için artık eski noktalar tercih edilmiyor, Sultanahmet gibi daha tarihi noktalar buluşma noktası oluyor sadece. Hamam da aslında bir kültür. Buraya gelen insanların yüzde sekseni turist olduğu için hamam kültürünü tanıyor ve geçmişe şahitlik ediyor. Her milletten biz misafir ağırlıyoruz sadece profil olarak turistlerin azaldığını söyleyebilirim ama eskisi kadar yoğun değil artık.”

NAMIK ÇOLPAN

Şimdiki gibi restorana gidip yemek yenilip bu şekilde bir sosyalleşme olmazdı. Sokakta yemek yenilmezdi ya da görünmeyecek şekilde yenirdi.

Bu çalışmamızda Namık bey ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1955 yılında İstanbul’a gelen Namık bey, Cankurtaran ve Alemdar Mahallesi’nde vakit geçirmiş. 1970’lere damga vuran Pudding Shop, şimdiki adıyla Lale Restoran’ı işletiyor. Deneyimlerini ve anılarını kendisinden dinleyelim.

“Fatih en eski semtlerden biri, İstanbul demek Fatih Eminönü demek. Eskiden surdışı İstanbul sayılmazdı. Ama şimdi buralar işyeri, otel olmaya başladı. İkametgah burada artık çok az. Esnaf değişti, insanlar değişti.”

“Ben ilkokulu burada okudum. Ortaokulu Gedikpaşa Okulu’nda okudum. O kadar okuyabildim çünkü esnaf çocuğuydum. Babam ve abimle beraber hep çalıştım. Benim rahmetli babam Hacı Bekir Memiş şekerci... Sarayın şekerci başının yanında babam çırak, kalfa ve usta olarak yetişiyor. Daha sonra ağabeyim büyüyor. Biz de büyüydük sonra ve 57’de burayı açtık. 70’lere kadar pastane olarak işlettik çünkü

buralarda hep evler vardı o zaman. İş yapıyorduk, imkanımız vardı ama o günlerden sonra baktık hep turistler geliyor, sabah kahvaltı yapıyorlardı.”

“Bu arada Türklerin birçoğu taşındı, biz de dükkanımızı yemeğe çevirdik. İsmimiz Pudding Shop oradan geliyor. İsim babaları hippilerdi. Onlar lokuma çok meraklılardı biz de burada gelen gidene hep şeker, lokum ikram ederdik. Burada buluşma noktası vardı telefon olmadığı için. Onlar da kendi evleri gibi buraya ‘şu saatte geleceğim, akşam 9’da burada

buluşalım, ben geldim buradayım, şu otelde kalıyorum’ gibi mesajlar bırakırlardı. Yani bir haberleşme noktasıydı. Evlerinden gelen mektuplar buraya gelirdi buradan alırlardı. Başka mekanlar da vardı ama konsolokluklar da yakın olduğu için bizi tercih ederlerdi. Başına bir iş gelirse karakola nasıl gidilecek, karakol tercüme için lisan bilen birini sormak için bize telefon ederdi. Biraz biz onlara yakın davrandığımız için buradan yardım istenirdi.”

“Eskiden komşuluk ilişkileri de daha güçlüydü. Herkes birbirini tanırdı. Bir yangın olsa ya da birinin cenazesi olsa herkes orada olurdu, yemekler götürülürdü. Şimdi herkes değişti, esnaflar değişti. Eski esnaflar kalmadı ya da yaşlandı. Eskiden herkes daha iyiydi birbiriyle. Binalar yenilendi. Eskiden çok apartman ve evler vardı, şimdi otel oldular. Sokaklarda sakalar su taşırlardı evlere. Eskiden mahallenin kasabı belliydi, manavı belliydi, marketi belliydi. Eskiden insanlar dışarda çok yemek yemezdi. Herkes evinden sefer taşıyla

yemek taşırdı. Şimdiki gibi restorana gidip yemek yenilip bu şekilde bir sosyalleşme olmazdı. Sokakta yemek yenilmezdi ya da görünmeyecek şekilde yenirdi. Maddiyat da önemliydi eve aldığın şeyi kimse bilmezdi. Şimdi her şey turistik, daha modern oldu. Şimdi ile çok fark var arada.”

ALİ YILDIRIM

Ufak tefek badana hariç 30 sene evvelki gibi Kadırga’da hiçbir şey değişmedi.

Bu çalışmamızda esnaf Ali Yıldırım ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1969 yılında doğan ve çocukluğunun bir kısmını da Kadırga’da geçiren Ali Yıldırım’ın hikayesini ve hatıralarını ondan dinleyelim.

“1969’da Almanya’nın bir köyünde doğdum. 16 yıl evvel temelli dönüş yatım. Memleketimde yaşamak istedim ve Fatih’te yaşamayı tercih ettim çünkü babamlar da burada yaşıyordu. Almanya’da yaşarken gidip geliyordum Türkiye’ye Bir ara İlkokulu ve ortaokulu Kadırga’da okudum. 7-8 yaşında Türkiye’ye geldim 7 sene burda yaşayayıp Almanya’ya döndüm. Şu anda ticaretle uğraşıyorum, turistik yerde hediyelik eşya dükkanım var. Dükkanı 4-5 sene öncesinde açtım.”

“Küçükken yakar top, istop oynardık. Mahallede çok fazla aile, çoluk çocuk vardı. Çocuklarla maç yapardık. Bizim zamanımızda ilkokulda bir sırada üç kişi sıkış sıkış otururduk. Öğretmenler önceden da sertti. Komşuluk ilişkileri de önceden çok iyiydi. Herkes birbirine gidip gelirdi. Bi şeyler getrip götürürdü. Kadınlar fasulye ayıklardı oturup. Sabahtan akşama kadar insanlar burda mahalledeydi yani. Birinin bir şeye ihtiyacı olduğunda ya da bir hastalık olduğunda herkes koşardı. Önceden insanlar çok sık birbirine gider gelirdi. 2 tane açık hava sineması vardı. Biri Kumkapı’da diğeri de ileride Kadırga’da. Yazları herkes tahta sandalyelerde falan oturur film seyrederdik. Kemal Sunal’ın, Cüneyt Arkın’ın filmlerini izlerdik. O

zamanlar televizyon siyah beyazdı ve herkeste de yoktu. Herkes sinemaya giderdi. Akşamları,haftasonları gidilirdi.”

“Önceden sosyalleşmek için insanlar kahveye giderlerdi. Ama genelde sokakta olurlardı. Önceden küçük bakkalcılık vardı. Veresiye olurdu, şimdi marketçilik geldikten sonra tanımaz olduk. Önceden alışveriş yaptığımız insanları tanırđık. Çünkü küçük esnaf vardı. Şimdi marketçilikde böyle bir şey yok, herkes yabancı orda. Eskiden arkadaş gibiydi. Şimdi yabancılaştı bu işler.”

“Bayramda çobanlar kuzuları getirirdi parka, bayramdan önce 100 tane falan kuzu getirildi satışa. Alır evlerine bahçelerine koyarlardı ve orada bahçelerinde keserlerdi. Parkta ve bostanlarda kesilirdi. Bayramlarda önceden Kadirga Parkı’nda kermes olurdu. Arabalar gelir, çocukları alır güzelce giydirirlerdi. Ufak bir para öderdik, bir lira iki lira. Onlar bizi arabalarının arkalarına bindirir tur attırırlardı. Bazı evlerin çatılarında çocuklar su atardı üstümüze. Böyle neşeli olurdu.”

“Kadirga Parkı önceden top sahasıydı. Hatta akrobatlar gelip ipin üzerinde gezerlermiş burda. Panayır yeri ydi. Top sahası vardı top oynanıyordu. Kömür yakılırdı önceden ve tüm halk oraya küllerini o zamanlar. Top oynayanlarda haliylen maç bittikten sonra simsiyah olurdu. Maç bittikten sonra seyredenlerle birlikte burdan karşıdaki hamama yıkanmaya giderlerdi. Kömür tozu ve isle simsiyah olmuş bir şekilde. Çok eğlenceliydi. Önceden düğünler için salonlar tutulurdu fakat daha basit ve daha ucuzdu. Tahta masalar falan... Şimdi aşırı bir harcama var.”

“Buranın şehir planı hep aynıydı, çünkü devlet koruması altında. Korunmadığını düşündüğüm bir tarihi alan yok. Burası korunuyor. Burda kimse habersiz bir çivi bile çakamaz. Ufak tefek badana hariç 30 sene evvelki gibi Kadirga’da hiçbir şey değışmedi.”

HAYDAR HÜSNÜ YILDIZ

“Eskiden insanlar çok zorluk çektikleri için sert mizaçlı insanlardı.”

Bu çalışmamızda Haydar Hüsnü Yıldız ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1957’de Fatih’te doğan Haydar Hüsnü Yıldız’ın hikayesini ve hatıralarını kendisinden dinleyelim.

“Yıllardır buradayım, buradan ayrılınca içime vicdan azabı çöküyor, buraya gelince yumuşuyorum, mutluluk geliyor. Fatih’te yaşamamın sebebi doğduğum yer olması, ayrılmam imkansız. Ben iç rahatlığıyla buradaki eşyalarımı bırakıp Sultanahmet’e çıkabiliyorum. Benim yerime komşular gözlemliyorlar. Burada komşuluğa güven hala var. Aile ilişkileri, birebir ilişkiler... Buradan toplu olarak deniz kenarına sahil iniş vardı. Ailecek erkekler bir tarafta, ablalarımız bir tarafta otururduk. Kadınlar çay yaparlardı. Çok mutlu günlerdi. Haftada bir olmasa da, iki haftada bir otobüs tutulur, mahalle olarak Belgrad Orman’ına giderdik. 150 senelik bir bakkal dükkanımız vardı, beş yıl önce satıldı. Sonra bir dönem okul kantini işlettim. Ardından burada bu küçük kulübeyi kurdum, bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Kışın turşu satıyorum, sucuk satıyorum, oyuncak satıyorum. Bu yaştan sonra vakit geçiyor, üç beş kuruş benim rızkım çıkıyor açıkçası.”

“Eskiden insanlar çok zorluk çektikleri için sert mizaçlı insanlardı. Küçükken futbol aşinasıyım. Karagümrük’te profesyonel top oynadım yıllarca. Sultanahmet Ticaret Lisesi’nin okul takım kaptanıydım. Benim attığım golle Robert Koleji gibi bir okulu yendik. İstanbul Şampiyonu olduk. O zamanın ünlü futbolcuları rahmetli oldular. Pele ile resmim var. Çocukluğumdaki oyunlar kayboldu. Mesela dokuz taş vardı. Dokuz tane kiremit dizersiniz, düşürürsünüz. Çelik çomak, misket, topaç. Şu anda canlandırmaya

Çalışıyorum, satıyorum çocuklara öğretmeye çalışıyorum. Kayboldu o tür oyunlar. Bilgisayar ıktı, çocukların kafaları başka yerlere gitti.”

“şu anda ğretmenevinin olduğu yer Cankurtaran İlkokulu’ydu. Ben orada okudum. Sonrasında sırasıyla; Gedikpaşa Ortaokulu, Sultanahmet Ticaret Lisesi’nde okudum ama 1978’de son sınıfta bıraktım. Çok karıştı ortalık. Okulda öğretmenlerle öğrenciler arasındaki ilişkiler çok iyiydi. Abi baba kardeş gibiydik. Mesela müdürün anahtarı bendeydi lisedeyken. ocuğunu okuldan alıp getirirdim, Aksaray’da bir kreş vardı. Evinin anahtarı bendeydi, evine teslim ederdim. Onun hanımı Denizcilik Bankasında alışıyordu. Ticaret lisesinde, ortaokulda da ne kitap aldım ne de defter. Ama dersi derste kapma gibi bir özelliğim vardı, hocalar çok şaşırırdı.”

“Fatih’te yaşamamın büyük avantajları oldu. Mesela buradan çıkayım, Aksaray’a kadar cancığer arkadaşlarım komşular var. Herkese uğruyorum, arkadaşlarımı görüyorum. Komşuluk ilişkilerimiz eskiden çok iyiydi, hala devam ediyor ilişkilerimiz. Ara sıra geliyorlar, şaşırıyorlar. ‘Ben gemiyi terk etmem, gemiyi terk edecek en son kaptan benim’ diyorum. Esnafın birbiriyle olan ilişkileri iyiydi. Bizim buradaki bakkalımızla şu köşedeki bakkalın eski sahipleri, dükkanlarını sattılar. Onlar şimdi bizim gibi pes ettiler, hiç rekabet yoktu. Komşumuz bir ekmek istediğinde ben onlardan alıp götürürdüm. Böyle aramızda rekabet düzeni yoktu çok eski olduğumuz için. Onların da babadan kalmaydı, bizimki de üç kuşaktır. Öyle aramızda fesatlık yoktu. Bu ilişkiler artık devam etmiyor. Ekonomik şartlar insanları bozdu maalesef.”

“şu anda arşamba günleri İktisat Ticari İlimler Akademisi’nden aşağı inerken haftada bir kuruluyor. Üç tane tezgah var fakat yetersizler. Önceden büyük marketler yoktu. Onlar çıkınca kırdılar dişlerini. Pazarlar daha yoğundu. File alışkanlığı malum kayboldu. Annemiz veya biz taşırdık. Bütün değerlerimiz gitti. Önceden sahil yolu yanımızda olduğu için genellikle arkadaşlarımızla orada buluşurduk, sosyalleşirdik. Gezinler Kulübü’nn olduğu yerde bir kahve vardı: Akbyk Kahvesi. şafak ve İpek Sineması sonradan açıldı. Önceden Beyazıt’ta niversitenin karşısında Marmara Sineması vardı. Oraya çok güzel vizyon filmler gelirdi. Fatih’te Zevk ve Renk Sineması vardı oraya giderdik. Ek olarak Gülhane Parkı’nın inişinde solda en eski sinema Alemdar Sineması vardı, caddenin ismi de Alemdar Caddesidir. Orada da güzel filmler vardı. Çocukluk anılarımız orada geçti. Halk gidebiliyordu sinemaya. Babam ketum olduğu halde gece ablamların sinemaya gitmesine izin verirdi. Çünkü kimsenin rahatsız etmeyeceğini bilirdi. şu anda yolda yürürken soru işaretleri oluyor kafanda. Bu saydığım sinemaların hepsi kapandı. Sinema kültürü kayboldu. ğretmenevinin karşısında bizim yazlık sineması vardı. Sahibi Behçet Najerdi. Parçalı Behçet olarak meşhurdu. Abisi de Cankurtaran muhtarıydı. Perdede Behçet’in filmleri var, kapıda da Behçet Abi duruyor. Biz biliyoruz, samimiyiz abi kardeş gibi. Bilmeyenler şaşırırlardı. Adam hem orada hem burada ne yapıyor diye.”

“5 Mayıs akşamını 6’ya bağlayan gece Hıdırellez şenlikleri olurdu. Kasım Bey başlattı yedi sene önce. İlk sene çok iyi yoğunluk oldu. Burası bir maç çıkışı gibi 5-6 bin kişi geldi. Sonradan patlamalar vs. olunca korktu, bıraktı Kasım Bey. Entel grup diye tabir ettiğimiz, gençler kendi arasında toplanıyorlar. Değişik sanatlar geliyordu, danszler oynuyordu, davul zurnalar vardı, çok güzel oluyordu. Almanya’nın Faşing Festivali gibi oluyordu. Bizim burada gayrimüslim olmadığı için sadece dini bayramlar kutlanıyor. Gedikpaşa’da okurken Paskalya şenlikleri olurdu, ben giderdim onlara. Hepsi arkadaşımıdır zaten. Ayrım olmazdı din, dil ırk. Kafa yapımız farklıdır zaten. Ramazan Bayramı’nda el plrd. Büyükler mendil hazırlardı. O zamanlar 25 kuruş, 50 kuruş büyük mutluluktan bizim için. Kurban Bayramı’nda annem rahmetli yumurtayı soğanla kaynatıp boyardı. Yumurtaları tokuştururduk. Ona göre kazanırlardı. 2-3

tane düğün salonumuz vardı, kayboldular şimdi düğünler de orada ve sokakta yapıldı. Cenazelerde de komşular pişi yaparlar, helva yapıp gönderirlerdi.”

MEHMET ODABAŞ

Sirkeçiden buraya o kaldırım taşlarından falan yürürken sanki sahnede yürüyormuş gibi hissederdim.

Bu çalışmamızda kartpostalcı Mehmet Odabaş ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Beypazarı’nda doğan Mehmet Odabaş 33 yıldır Eminönü/ Fatih’te çalışıyor. Fatih’te yaşamasa da ömrünün büyük bir kısmı burada geçiyor. Mehmet Odabaş’ın hikayesini ve hatıralarını ondan dinleyelim.

“İşyerim burada olduğu için 33 senedir burdayım. İşyerim burda fakat burda yaşamıyorum, yine de günümüzün çoğu burda geçiyor. Burası benim için çok farklı. Ben bi’ ara 20’li yaşlarımda burdan ayrıldım başka bir yere gittim. Önceden gazeteler falan buradayken çok güzeldi burası. Çok pişman oldum. Tekrar bi şekilde nasip olsun da buraya geleyim çok istedim. Tekrar geldim sonrasında ve bir daha gitmedim. Biz önceden marmaray yokken vapurlarla gelirdik. Önceden iş yerimiz biraz daha yukarıdaydı. Sirkeçiden buraya o kaldırım taşlarından falan yürürken sanki sahnede yürüyormuş gibi hissederdim. Ayrı bir güzelliği var. Bilmiyorum herkes böyle mi hissediyor ama benim için bir ayrıcalık. Çok seviyorum.”

“Artık matbaacıların çoğu Topkapı tarafına gitti. Sanayi olduğu için yavaş yavaş İstanbul’un dışına doğru atılıyor. Aynı şekilde kuyumcular da öyle. Mesela burda tek bir matbaa müzesi yok varsa bile basit bir şeydir diye düşünüyorum. A’dan Z’ye yapılması lazım. Her şey dijitalleşmeden manuel yapılıyordu. Bu bilginin korunması lazım. O kurşun harfler falan hep gitti, hurdacılara gitti biri de durdurmadı. Oysa sahip çıkmak lazım. Biz buranın en eski kartpostalcıları ve kırtasiyecileriyiz aslında alt katta bizim yerimiz. Dijitalleşme olmadan önce Türkiye’nin her yerinden kırtasiyeciler bizden mal almaya gelirdi. Bu aylar bizim en yoğun olduğumuz dönemlerdi. Eve gece yarısı dönerdik. Cumartesi en yoğun günümüzdü. Şimdi hiç bir şey kalmadı. İnternet çıktı mertlik bozuldu. En eski davetiye imalatçısıyız. Şimdi herkes yapmaya başladı. İyi de oldu herkes kendi zevkine göre yapıyor. Biz de hazırları bıraktık kişiye özel yapıyoruz artık.”

“Önceden esnafık ilişkileri daha güzeldi. Şimdi herkes birbirinin ayağını kaydırmaya çalışıyor. ‘Ahmet bana 10 top kağıt gönder’ ya da işte ‘Sen bana gönder sonra hallederiz’ falan hepsi bitti. Paran varsa alışveriş yapıyorsun yoksa yok. Günlük yaşıyoruz yani. Onun için çok kötü. Her şeyin eskisi güzel. Herkes kendi ortamında sosyalleşiyordu. Haftasonu bir okey ya da tavla muhabbetine ya Sultanahmet’e ya da Karaköy’e giderdik. Şimdi hala var mı bilmiyorum, her yer değişti çünkü. Zaten burdaki o eski kültür kalmadı. her yer otellerle doldu. Önceden burası matbaacılar ve kuyumcularla doluydu. Onlar da bana göre çok farklı insanlardı. Doku değişti çünkü.”

“Şehir planı çok değişmedi ama yavaş yavaş değişiyor. Çoğu yer otel olunca o eski binalar falan gitti, çoğu yıkıldı. Yan binada nasıl restore edilecek henüz bilmiyorum ama Artin Baba dediğimiz bir abimizin dükkkanı vardı. Dükkkana girdiğimizde kışın sıcak, yazın da soğuk oluyordu. Artin Baba hiçbir şeyine dokunmamış ama ne sıvamış ne bir şey yapmış. Sütun sütun duruyor. Tünel gibi bir şey var nereye gidiyor belli değil. Bu bizim binaların altı hep tarih. Mesela o yokuştan inerken sıra sıra dükkkanlar vardır. Hepsinin altı sütun sütundur. Hepsinin üstünü düzleştirmişler tahtayla vs. ve bu iğrenç yapıları yapmışlar. Mesela bir koli almaya gitmişim Gülhane’de bir yere. Devasa bir kapı var, kolici kapıyı bir açtı kocaman tünel var. ‘Abi dedim bu tünel nereye gidiyor böyle’, bilmiyorum nereye gidiyor biz buraya kolileri koyuyoruz diyor. O kadar bilinçsizce kullanıyoruz ki oralar turizme açılabilir. Gidin büyük postanenin

oraya 360 derece dönün, eski binalar ne kadar güzel yeni yapılanlar hep iğrenç. Karaköy de öyle. Eskiler daha güzel, zevkle yapmışlar o binaların dışlarını. Yolu kazıyorlar mesela, Marmaray'ın orada bir tarihi yer çıktı. 3 kere kazılıp kapandı bu yüzden. Burada her yerden tarih fışkırıyor.”

“Çemberlitaş'ta bir sinema vardı. En son sinemaya gittiğimde Terminatör filmi vardı ondan beridir gitmedim. Belgeselciyim ben daha çok. Kadırga tarafında Hıdırellez Törenleri oluyor oraya özgü, fakat buralarda bir kutlamayla karşılaşmadım. Burada çok oturan kalmadı genellikle iş yerleri ve oteller var. Önceden Ramazan Bayramı'nda Sultanahmet'te çok güzel standlar açılırdı fuar gibi çalışmalar yapılırdı. Şimdi bunların hiç biri yok. Yurtdışından gelen müşteriler olurdu biz onlarla beraber gezerdik o ramazan aylarında falan. Önceden toplanıp iftara giderdik. Şimdi yavaş yavaş bunların hepsi bitmeye başladı. Hem kırsal hem şehirdi İstanbul. Her istediğimize ulaşabiliyor, istediğimiz kitabı alabiliyorduk. Üstelik çok lüks değildi.”

NURCAN ACAR

Düğünler sokakta yapılırdı, çok güzeldi.

Bu çalışmamızda Nurdan Acar ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Adana doğumlu olan Acar 2000 yılından bu yana Kumkapı'da yaşıyor. 23 yıllık anılarını ve deneyimlerini kendisinden dinleyelim.

“2000 yılından beri Kumkapı'dan hiç dışarı çıkmadım. Eskiden tekstilciydim, şimdi okulda çalışıyorum. Fatih Kumkapı güzel. Komşuluk ilişkileri güzeldi, sokakta çocuklarımız da oynayabiliyordu rahat bir şekilde. Eskiden Fatih'te günlerim güzel geçiyordu. Ufacık bir şey olduğu zaman komşunun sana koştüğünü biliyordun ya da başın sıkıştığında çocuğunu ona emanet edebiliyordun. Sen ona rahat bir şekilde gelip gidebiliyordun, o sana rahat bir şekilde gidip gelebiliyordu. Ama şimdiki dönemde hiçbir şekilde gelip gidemiyorsun. Çünkü ailelerin çoğu dağıldı ve bekarlar genellikle pansiyon tarzı yerlerde yaşadığı için o komşuluk ilişkisi de çoğunlukla gitti. Yani binaları alıp apart tarzı otel tarzı yapıyorlar. O yüzden insanlarımızın çoğu da buradan taşınıp gidiyorlar. İlk buraya geldiğimizde aile yerleri, güzel yerler, kafeteryalarımız vardı. Eskiden birbirimizi çağırırdık, kapının önünde otururduk. Çay, kahve içerdik. Belli bir saate kadar otururduk sohbet ederdik.”

“Burada sinema vardı. Tiyatrolar da vardı ama ben genellikle gidemediğim için fazla yorum yapamam. Sinemaya gidiyordum sık sık olmasa da belli zamanlarda, o zaman arkadaşlarla buluşup gidiyordum. Buraya özgü Kumkapı'da Balık Festivali vardı. Halen o devam ediyor ve kutlanıyor. Herkese balık ekmek dağıtılıyor, sohbet ediliyor. Balık sezonu açıldığı her hafta yapılıyor festival.”

“İstanbul'a ilk geldiğimde yabancılar ve siyahiler vardı. O zamanlar çok garipsemişim. Yani doğudan gelince görmemişim. Fakat sonra Ermeni dostlarımız oldu. Birbirimize gelip gittiğimiz, sohbet ettiğimiz komşularımız vardı. Bayramlarda büyüklerimizin yanına giderdik. Önceden kazanlarla yemek yapılırdı, kalabalık olurdu. Şimdiki bayramlarda çocuklar bile kapı kapı gezip bayramlaşmıyor, çünkü güvenmiyor, korkuyor. Düğünler sokakta yapılırdı, çok güzeldi. Mesela benim düğünüm sokakta oldu. Ramazan ayında esnaflar yemek verirdi. Eskiden kadınlar gün yapardı, ama şimdi ekonomiden dolayı çoğu insan onu da yapamıyor.”

“Burada Kadırğa Spor Kulübümüz var, Kadırğa Lisesi’nde her yaz çocuklara spor etkinlikleri yapılıyor. Burada kütüphanemiz var. Gerçekten Fatih çok güzel bir yer ama turistik bölgeye çevrildiği için artık bizim insanlarımız burada kalmıyor. Çünkü fiyatlar çok aşırı yükselmeye başladı. Yoksa Fatih çok güzel bir yer. “

SADIK TUNÇ

Bayramda kim kurban kesmediyse tespit edilir, kesenler kesmeyenlerle paylaşırdı.

Bu çalışmamızda bakkal Sadık Tunç ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1974 yılında Adıyaman’da doğan Sadık Tunç, 1986’dan beri İstanbul’da yaşıyor. Beş yıldır da Fatih’te bakkal dükkanını işletiyor. Hatıralarını ve deneyimlerini kendisinden dinleyelim.

“Bu bakkalı beş senedir işletiyorum. Kadırğada ise 20 sene bulundum. Daha önce Taksim’de Sultanahmet’te İstanbul’un farklı yerlerinde bulundum. Burası deniz kenarı, sakın, bu bakkalı tutma imkânımız oldu. Sonra da buraya taşındık. Benim buraya ilk geldiğimde Fatih’te komşuluklar güzeldi. İnsanlar birbirlerine karşı samimiydi. Onlardan eser kalmadı diyebilirim. Gerçekten komşuluk, dostluk kalmadı. İnsanlar hafta sonu buraya gelirdi, mangal yapardı, sahile giderdi, sahilde etkinlikler yapılırdı. Ayrıca parklarda evler müsaitse evlerin bahçesinde buluşulurdu. Buranın çoğu apart oldu ve ailelerin çoğu gidiyor. Burada kalanlar Sultanahmet’in eski müdavimlerinden kendi mülkleri olan veya buraya deniz havasına alışmış kişiler bırakıp gidemiyor. Esnafın birbiriyle olan iletişimi de değişti. Şimdiki esnaflar yeni. Çoğu birbirini tanımıyor. İstanbul’un genelinde böyle bu.”

“Şehir planlamasında çok değişiklik olmadı buralarda. Sit alanı olduğu için korunuyor. İstanbul’un en güzel ilçelerinden birisidir burası. Sakin bir yer, denize yakın, burası ilçeden çok bir kasaba gibi benim için. Kediler var, köpekler var, bu sokaklar nereye gidersen git değişmedi. Sadece eski insanlar gitti, yeni insanlar geldi. Burası korunmayan, turizm bölgesi olan bir yer. Şu anda atılmış durumda bir yer. Buraya gelen turist buranın çok farkında değil. Küçük Ayasofya Camii, Büyük Ayasofya Camii’den daha eski ve tarihi bir yer. Kahveler vardı, insanlar giderdi otururdu, bir samimiyet vardı. Herkes herkesi tanırdı. Şimdi bir kahvede oturuyorsun çok değişik ortamlar var. İki tane kahve vardı buralarda restorana çevirdiler. Eski kahve kültürü tamamen bitti, kahvehaneler kafe ve nargile yerleri oldu. Eskiden kadınlar kendi aralarında burada dini sohbetler yapıyordu. Burada herkes birbirini tanıyordu. Ama şimdi o da kalmadı. Bu bakkalın üstü beş kat kimse birbirini tanımıyor. ‘Aaa sende mi burada oturuyorsun’ diyorlar buraya alışverişe geldiklerinde. ‘Ben şurda oturuyorum’ diyor, diğeri de ‘ben alt katta oturuyorum’ diyor. Komşuluk, kim ne yapıyor, aç mı tok mu bilinmiyor. Peygamberimiz ‘kendisi tok komşusu, aç yatıyorsa’ o bizden değildir demiş. Ama kimse kimseye selam vermiyor bile. Eskiden komşunun sabah ışığı yanmadığında merak ederlerdi, sorarlardı.”

“Düğünler evlenen kişilerin kendi adetlerine göre olurdu. Şu an düğün salonlarındaki programa uyularak yapılıyor. Gelen damat şöyle gelecek, kına böyle olacak şeklinde. Tamamen o düğün salonunun programına göre gidiliyor. Önceden her yörenin adetine göre yapılırdı. O da o köyde geçerliydi. Gelin şöyle gelmesi lazım yoksa uğursuzluk olur, damat şöyle gelirse uğurlu olur şeklinde. Onlar kayboldu. Eskiden sadece halay vardı. Şimdiki gençler eskiye yönelik ananeleri uygulamıyor. İnsanın kültürü neyse onu yaşatmalı. Eskiden evlenmemiş kız ayrı bir yazma takardı, nişanlı kız ayrı yazma takardı, gelin olanlar ayrı yazma takardı. Şimdi onlar kalmadı. Benim köyde yaşayan ailemdeki kadınlar şalvar giyiyor. Fatih’te eskiden kalanlar da şalvar giyer.”

“Bayramlarda sabah ilk iş bayram namazına gidiliyordu. Eğer Ramazan Bayramı’nda insanlar birbirlerine ziyarete giderdi. Şeker ikram edilirdi. Tel kadayıf ve ev baklavası yapılırdı. İnsanlar kendi aralarında konuşup parkta buluşurlardı. Kurban Bayramı’nda ise namazdan sonra kim kurban kesmediyse tespit edilir, kesenler kesmeyenlerle paylaşırdı.Örneğin 10 katlı bir binada 5 kişi kesiyor, 5 kişi kesemiyor. Kesilen kurbanı 10 kişiye bölüşürlerdi. “

MUSTAFA GÜVEN ÇAKAR

Kadırgalı demek futbolcu demek. Kadırga’da hemen hemen herkes futbol oynardı eskiden.

Bu çalışmamızda esnaf Mustafa Güven Çakar ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. 1964 yılında Fatih-Kadırga’da doğan Mustafa bey, pastane işletiyor. Çakar’ın doğduğu ve büyüdüğü Kadırga’ya dair anılarını dinleyelim.

“Ben en çok kadırga mahallesinde vakit geçirdim. Asıl İstanbul’un burası olduğunu düşünüyorum. Suriçi Osmanlı’dan kalma bir mirastır bizim için. Sonradan inşa edilen semtler tabii ki İstanbul’un birer parçası fakat buradaki tarihi dokuyu oralarda bulamazsınız. Tam karşıda Şehsuvar Sokak var. Türk dizilerinin bir çoğu orada çekiliyor ve restore edilmiştir. O sokakta doğdum ben. Akşamları havalar da güzelse dışarıda herkesi görürdünüz. Herkes çekirdek çıtlatır muhabbet eder sonrasında da kabuklarını temizler evlerine dönerlerdi. Böyle bir yerde yetiştim ben. Hala da oradan görüştüğümüz arkadaşlarım var, çocukluğumdan beri görüştüğüm. O yüzden hala buradayım. Kadırga İlkokulu’nda ve Vefa Lisesi’nde okudum. Ortaokuldan sonra 4 sene askeri liseye gittim. Ben Allah’ın sevgili kullarındandım herhalde, iyi öğretmenlere düştüm. Suriçi eskiden İstanbul’un en işlek yeri idi. Hatta Eminönü hala öyledir. Öğretmenler burayı tercih ederdi şimdiki gibi değildi. Vefa Lisesi, Pertevyinel Lisesi isim yapmış liselerdi. Tabii ki Galatasaray ve Darüşşafaka gibi seçkin liseler değillerdi fakat buralardan da mezun olmak gerçekten önemliydi. Öğretmenleri de kaliteliydi. Öğretmenlerle ilişkimizde en önemli faktör saygıydı. Onlara çok saygı duyardık, bize kızmaları gerçekten bizi derinden üzerdi. Ben sert öğretmene denk gelmedim fakat gelenler vardı tabii. Biraz da çalışkan bir öğrenciydim bu sebepten severlerdi beni. Önceden burda çok fazla kütüphane vardı, kalmadı artık. O zamanlar kitap alıp evde kişisel bir kütüphane oluşturmak mümkün değildi. O binalar daha turistik ziyarete açıldı bazıları ise lokanta, restoran dönüştürülmüş olabilir. Bazıları ise cüzi bir miktar karşılığında vakıflara kiralandı. Ödevlerimizi yaparken ansiklopedileri kullanıyorduk. Meydan Larousse o zamanın en popüler ansiklopedisiydi. Mahalle kültürü olduğu için bir evde bulunan ansiklopedi diğer komşularının da olurdu zaten. Onlar da yararlanırlardı, öğrenciler arasında dayanışma vardı.”

“Birinin bir ihtiyacı olduğunda yardım etmek için koşturururlardı. Özellikle cenaze ve düğün gibi mahalleyi etkileyen olaylarda herkes seferber olurdu. Mesela şuan belediye cenaze evlerine yemekler gönderiyor fakat önceden komşular toplanır yapardı yemekleri. Düğünler de genellikle Beyazıttaki Yümni Düğün Salonu’nda yapılırdı.”

“Bizim eskiden cinci meydanımız vardı, orda bayramlar çok güzel geçerdi. Futbol maçlarımız olurdu. Kadırgalı demek futbolcu demek. Kadırga’da hemen hemen herkes futbol oynardı eskiden. Orda çok güzel zamanlarımız, turnuvalarımız oldu. Toprak bir sahamız vardı şimdi park oldu. Burdan yetişmiş çok önemli futbolcular da vardır. Büyük Memed, ve Bursa Spor’da oynayan Arap Cemilimiz gibi. Çok çok eskiden Muharrem Ağamız vardı, Beşiktaş’ta oynadı. Kadırga Futbol Kulübümüz var. Kadırgalı

çocukların çoğu oradan geçirdi. Kulübümüz hala var fakat önceki gibi herkes futbol oynamıyor artık. Biraz da diğer semtler gibi Kadırga da göç aldı. Suriçini gezdiğiniz zaman Araplar belli bir bölgeye yerleşmişlerdir, Afrika'dan gelen arkadaşlarımız başka bir yere yerleşmişlerdir. Biraz daha ilerlersiniz yüz renkleri çok değişir.”

“Eskiden esnaflar arasındaki dayanışma da daha fazlaydı. Birisi gönül rahatlığıyla dükkanını bir başkasına emanet edip gidebilirdi. O esnaf oraya da bakardı. Ya da bir esnafın bir şeye ihtiyacı olduğunda diğer esnaflar hemen yardıma koşardı. Esnaflar arasında bir kavga olursa da ertesi gün bir şey kalmazdı ağır bir olay olmadığı müddetçe. Kimse kimseden bir şeyi eksik etmezdi. Birinin paraya ihtiyacı olduğunda rahatlıkla borç verirlerdi ve borcu olan da ödeyeceğini söylediği zaman da öderdi zaten. Esnaflar arasında biz çok da şakalaşırdık. 35-40 yaşları arasında su savaşı yapardık. Kar yağdığında çok müşteri olmazdı, bir dükkandan diğer dükkana kartopu savaşı yapardık. Galatasaraylı, Beşiktaşlı, Fenerbahçeli esnaflar vardı. Örneğin; Fenerbahçeyi Gaziantep yendi ya çaycı esnaf Fenerbahçeliye çayı götürürken yanına iki tane antep fıstığı koyardı. Gaziantep iki gol atmıştı çünkü.”

“Önceden hem bir şirkette çalışıp hem de burada babamın dükkanına yardımcı oluyordum. 24 sene böyle devam etti. Her zamanının kendine has özellikleri vardır buna ayak uydurabilmek önemli. Şu an ben emekliyim. Sena Pastanesi'ni arkadaşım ve ablası işletiyor. ben de yabancı dilim olduğu için biraz burda yabancılarla hizmet ediyorum, muhabbet ediyoruz. Çocukluğumuzda bizim mahalle kültürümüz çok farklıydı. Şöyle söyleyeyim, mesela bizim cenazemiz Adapazarı'ndaydı ve gecenin çok geç saatinde bize haber geldi. 70'li yıllar bu bahsettiğim. Bizi komşumuz alıp Adapazarı'na hastaneye götürdü kendi arabasıyla. O zamanlar hiç araba bulunmuyordu. Şimdiki gibi 24 saat otobüs yoktu.”

“Bayramlarda mutlaka herkes birbirini ziyaret ederdi. Çocukluğumda, bayramlarda futbol oynanan o cinci meydanında panayır yeri kurulurdu. Oralara atlar, dönme dolaplar, turşucular, simitçiler ve tatlıcılar gelirdi.”

“Tarihi binaları olduğu gibi restore etmek zorundalar bu yüzden bu yüzden buradaki tarihi binalar da korunuyor. Önceki cumbalı evler dahil hepsi güzelce korunuyor. Yine de tarihi önemi olup maalesef korunmamış yerler var tabii ki. Mesela bazı evlerde yangınlar çıktı, kimsenin kalmadığı evlerdi. Maalesef onların bir kısmı yıkılmış halde duruyor. Bazıları da eski haliyle tekrar restore edildi tabii.”

“Vefa Şehzadebaşı'nda hala işlek olan eski bir sinemamız vardı. Önceden burda işlek olan iki sinemamız vardı: Şafak ve İper Sinemaları. En yakın sinemalar bunlardı, yazlık açık hava sinemalarıydı. Birbirlerine raptedilmiş 8-10 tane ahşap sandalye olurdu. O zamanki yazlık sinemalarda özellikle duygusal Türk Filmleri oynatılırdı. Sinemalarda mutlaka frigo, gazoz, çekirdek ve dondurma satılırdı. Haftalık olarak filmler değişirdi. Çok beğenilen filmler bir ay oynardı.”

“Kadırga'nın kutlama günleri vardı, senede bir yapılırdı. Bilet alınırdı, Kadırgalı olan herkes katılabilirdi. Genelde Kadırga İlkokulu bu tarz etkinliklerde etkin olurdu. Onlar düzenlerdi. Özellikle mezunlar katılırdı. Bu eğlence günlerinde bir kaç tane şarkıcı getirildi ve ikramları dağıtılırdı. Akşamları olurdu. Zerrin Özer'in ablası Tülay da gelmişti kutlamaya. Kadırga Kınalıada'da futbol turnuvaları da yapılırdı yılda bir kez. Minikler, A takımları, gençler... Biz Kadırgalılar olarak gemiye dolardık, Kınalıada'ya gemiyle giderdik. Maçı izleyip geri dönerdik o gün. Ben 'eskiden hayat daha güzeldi' demeyeceğim, hayat yaşadığınız anın size sunduğu şeyleri doğru değerlendirmekle her zaman güzeldir. Şu anda yaşadığımız

anın da çok güzel tarafları var. Onları doğru değerlendirmek gerekiyor. Bu yüzden gençlerle daha iyi anlaşıyorum.”

ZİYA BOZKURT

Buradaki gayrimüslimlerin kutladıkları özel bir gün olduğunda bizi de davet ederlerdi, katılırdık.

Bu çalışmamızda Ziya Bozkurt ile yaptığımız sözlü tarih görüşmesine yer vermekteyiz. Ziya Bozkurt namı diğer Ziya Baba, 1959 yılında Batman’da doğmuş, 1981 yılında Fatih’e gelmiş. Hatırlarını ve hikayesini Ziya Bozkurt’tan dinleyelim.

“Fatih’in en çok bu mahallesinde yani Küçük Ayasofya’da vakit geçirdim. İş için Eminönü’ne gelmiştim. Tekstil işleri genellikle buradaydı, ben de tekstilciyim. Fatih o kadar güzel bir yer değil bence, güzelliğinden ziyade iş olanakları için geldim. Buraya ilk geldiğimde komşuluk ilişkileri çok iyiydi. Sokakta konuştuğumuz komşularımız olurdu, belli bir kahvemiz vardı çıkar otururduk. Sahile gider çay içerdik, spor kulübümüz vardı mahalleli oraya gelirdi, sohbet muhabbet ederdik. Spor kulübümüz satıldı ve diğer toplanmalar da bitti artık.

“Özellikle turizm sebebiyle şehir dışından çok gelen oldu buraya. Eski sakinlerinden neredeyse kimse kalmadı. İlişki denen bir şey kalmadı artık. Şimdi bana gelip biri dese ki paraya ihtiyacım var borç verir misin, o paranın geri dönmeyeceğini bilerek vermem gerekir, ki çok verdim şimdiye kadar. Önceden birçok şey daha iyiydi. Örneğin, karşıdan cenaze indiriyorlar, iki kişi vardı sadece. Kimse gelmemiş yardıma. Alttaki bakkal bile, adam ondan alışveriş yapmadığı için umursamıyor cenazeyi. Mesela burada bir kasap vardı önceden sonra bir tanıdığına sattı dükkanını. Bir kadın müşteri gelip 5 liralık kıyma istemiş, bu yeni kasap da 5 liralık kıyma mı olur diye yollamış yıllar önce. Bizim eski kasap da ‘bak sana adımı, dükkanımı, kimliğimi verdim sen bu kadını ne diye kırıyorsun!’ diye kızmıştı. Diyorum ya şehir dışından şurdan burdan geliyorlar. Komşuluk diye bir şey kalmadı.”

“Buradaki gayrimüslimlerin kutladıkları özel bir gün olduğunda bizi de davet ederlerdi, katılırdık. Onlar da bizimle bizim bayramlarımızı kutlardı. Hala konuştuğumuz Ermeni ve Süryani olan tanıdıklarımız var. Güneydoğuda çok daha fazlaydı, burada daha çok kendi içlerinde, kendi topluluklarıyla sosyalleşiyorlar.”